

7. Северинова М. Архетипи в культурі у проєкції на творчість сучасних українських композиторів : монографія. Київ : НАКККіМ, 2013. 299 с.

8. Северинова М. Ю. Теорія К. Г. Юнга про архетипи та її вплив на художню (музичну) культуру. *Культура України*. Харків : ХДАК, 2013. Вип. 40. С. 176–184.

9. Урись Т. Архетип як естетична домінанта художнього вираження модусу національної ідентичності в сучасній українській поезії. *Науковий вісник Ужгородського університету. Серія : Філологія*. 2016. Вип. 1 (35). С. 96–100.

10. Фрай Н. Архетипний аналіз: теорія мітів. *Антологія світової літературно-критичної думки*. С. 233–263.

11. Юнг К. Г. Архетипи і колективне несвідоме. Львів : Видавництво «Астролябія», 2018. 608 с.

12. Янковська Ж. Архетипний складник української літератури (аналітичні студії) : навчальний посібник (для викладачів, учнів та студентів середніх спеціальних навчальних закладів і закладів вищої освіти). Острог : Видавництво Національного університету «Острозька академія», 2019. 354 с.

DOI <https://doi.org/10.36059/978-966-397-479-8-78>

ДІЯЛЬНІСНИЙ УНІВЕРСАЛІЗМ БОГДАНА АНТКІВА В МУЗИЧНОМУ МИСТЕЦТВІ

Кирея М. В.

доктор філософії,

асистент кафедри театрального мистецтва

Тернопільський національний педагогічний університет

імені Володимира Гнатюка

м. Тернопіль, Україна

Заслужений артист УРСР Богдан Михайлович Антків (1915–1998) – це унікальна особистість, діапазон творчості якого є надзвичайно різноманітним у царині театрального та музичного мистецтва. Спираючись на наукові розвідки О. Коменди «Універсальна творча особистість – це людина, яка поєднує не менше трьох видів діяльності. Ці типи діяльності можуть бути основними і допоміжними, причому протягом творчого шляху митець може їх змінювати: те, що було провідним на

початку, стає допоміжною наприкінці творчого шляху. Провідна діяльність в контексті діяльнісного універсализму відзначена масштабністю, тривалістю та цінністю як для митця, так і для сучасників та нащадків. Формування універсальної особистості йшло протягом століть передусім на основі виконавської діяльності, а виокремлення різних типів діяльності у романтичну добу було пов'язано не з необхідністю працювати у різних сферах, а потребою творчого самовираження. Починаючи з XIX ст., формуються п'ять типів музикантів-універсалів, з яких – універсал-композитор, універсал-виконавець, універсал-музикознавець, універсал-громадський діяч, універсал-педагог – належать до видового універсализму і утворені шляхом домінування відповідної провідної діяльності в структурі універсальної творчої особистості, а шостий – класичний універсал – утворений рівновагою не менше трьох видів провідної діяльності. Ймовірність поєднання в одній особистості ознак кількох типів визначено як належність до категорії на межі типів» [1, с. 381–382].

Особистісні детермінанти творчої індивідуальності Б. Антківа згідно наукових тверджень О. Коменди цілком відображають категорію класичного універсала на межі двох типів діяльності, де жодній із яких не можна віддати переваги. У своїй діяльності Богдан Антків поєднував виконавство, режисуру, композиторську, акторську, перекладацьку, культурно-громадську роботу.

Впродовж довгих років Богдан Антків активно займався музичною діяльністю: навчався на диригентських курсах при Тернопільській філії Львівського музичного інституту імені М. Лисенка (1932–1933), працював у с. Острів Тернопільського воєводства керівником самодіяльного хору і оркестру та драматичного гуртка (1933–1936), керував самодіяльним хором у м. Тисмениця та с. Горохолина Станіславського воєводства (1936–1938), був керівником струнного оркестру у середній школі в Тернополі (1939–1940), співаком та хормейстером при Тернопільській обласній філармонії (1940–1941), працював хормейстером і актором у Чортківському міському театрі імені Івана Франка (1944–1948), актором, диригентом, музичним оформлювачем вистав у Тернопільському музично-драматичному театрі імені Т. Г. Шевченка (1948–1963), також був керівником аматорських хорових колективів міста. Цей період можна розглядати як важливий етап у розвитку особистості митця, коли відбувалося формування основ проєктного мислення, яке допомагало митцю структуровано підходити до реалізації своїх творчих задумів, планувати та організовувати процес творчої діяльності. У цьому контексті можна виділити кілька ключових аспектів: музично-виконавська діяльність – Б. Антків розвиває технічні та інтерпретаційні навички, що дозволяло йому глибше відчувати музику, розвивати власний стиль та

виконувати складні твори з високим рівнем майстерності, та організаційна діяльність, де формується здатність до організації та керівництва проєктами. Поступово формується образ творця, який має широкий спектр навичок, не обмежуючись однією дисципліною. Це дозволяло йому працювати в різних жанрах, експериментувати з різними формами творчості і поєднувати музику з іншими видами мистецтва.

Щодо діяльнісного універсалізму Богдана Антківа у музичному мистецтві, то найкраще його можна було прослідкувати під час роботи на Тернопіллі, зокрема у Тернопільському музично-драматичному театрі імені Т. Г. Шевченка. Богдан Михайлович – співак-хорист, хормейстер, диригент, композитор, аранжувальник, культурно-громадський діяч. У його творчій роботі ми спостерігаємо виконавський вид діяльності, який поєднує у собі інструментальне, вокальне, сольне, ансамблеве, хорове виконавство. Також Богдан Антків працював диригентом, хормейстером та режисером концертних програм.

Композиторська творчість митця слугує ще одним підтвердженням важливості постаті Богдана Антківа у царині музики. Найбільш відома пісня – «Романе, Романе» на вірші Миколи Петренка (1925–2020) Б. Антківа, що дожила до сьогодні та є естрадним шлягером. У фонді ДАТО зберігається низка авторських творів, проте вони мають дещо заангажовану радянську тематику, тому не є актуальними. На жаль, композиторський талант не розкрився повною мірою, саме тому музичні критики не розглядають його як «чистого» композитора. Тому, значимість Б. Антківа як митця-композитора полягає саме в його універсальності. Про свій досвід у роботі у Львівському українському драматичному театрі імені Марії Заньковецької народний артист України Борис Мірус згадує: «Під час репетицій він з власної ініціативи долучався до роботи оркестру або хору, оскільки «чув або бачив недоліки в настроюванні оркестру на репетиції чи виставі, а особливо хору, то намагався щось порадити, підказати, спираючись на свій багатющий досвід у цій справі» [2, с. 102].

У своїй діяльності Б. Антків продовжує напрям діяльнісного універсалізму в галузі музичного мистецтва за вектором творчості «Микола Лисенко – Станіслав Людкевич – Микола Колесса»), проте відмінним було те, що в музиці він тяжів до театралізації, а в театральній сфері реалізовував себе і як музикант.

Структура універсальної творчої особистості Богдана Антківа у сфері музичного мистецтва є унікальною, бо поєднує в собі риси митця-універсала, де найяскравіше відображена виконавська, диригентська та композиторська діяльність.

Література:

1. Коенда О. І. Універсальна творча особистість в українській музичній культурі : дис. ... д-ра мистецтвознавства: 17.00.03 «Музичне мистецтво». Київ, 2020. 519 с.
2. Мірус Б. Спомин про друга. *Богдан Антків – лицар галицької сцени* / Упоряд., наук. редакція: Богдана Козака. Львів : Видавничий центр ЛНУ імені І. Франка, 2015. С. 96–103.

DOI <https://doi.org/10.36059/978-966-397-479-8-79>

ДЖАЗОВА ЕСТЕТИКА ТА УКРАЇНСЬКИЙ МЕЛОС: ДО ПИТАННЯ ТРАЄКТОРІЇ РОЗВИТКУ ТА ВЗАЄМОДІЇ У СУЧАСНІЙ ВИКОНАВСЬКІЙ ДІЯЛЬНОСТІ

Костандова Ю. В.

здобувачка другого року

*третього (освітньо-наукового) рівня вищої освіти
кафедри музичного мистецтва та звукорежисури*

Міжнародний гуманітарний університет;

викладач спеціалізації «Музичне мистецтво естради»

*КЗ «Одеський фаховий коледж мистецтв
імені К. Ф. Данькевича»*

Науковий керівник: Каплун Т. М.

кандидат мистецтвознавства, доцент,

завідувачка кафедри музичного мистецтва та звукорежисури

Міжнародний гуманітарний університет

м. Одеса, Україна

Зараз, на початку ХХІ століття, коли вже більш століття, як народився особливий вид музичної діяльності – джаз, він продовжує не тільки існувати і розвиватися, але й мати потужний та глибокий вплив на культурну та музичну сфери інших країн. Українська музична культура ніколи не залишалася осторонь будь-яких трансформацій та інновацій: композиторська та виконавська школи завжди базувалися та черпали знання з найкращих прикладів зарубіжної музичної культури, при цьому не загубивши свою національну ідентичність. Джаз не став виключенням. Джазова культура проникла в нашу країну ще на початку минулого століття та мала дуже складну долю, але зайняла свою нішу та впевнено інтегрувалася в музичну культуру українського виконавства, вбираючи